

Piotr OBACZ 

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

piotr.obacz@uj.edu.pl

NAUKI POLITYCZNE WOBEC KWESTII UFO/UAP I ŻYCIA POZAZIEMSKIEGO

ABSTRACT Political Sciences in Approach to the Issue of UFOs/UAPs and Extraterrestrial Life

For many years political scientists have had little interest in the issues of UFOs, UAPs, and extraterrestrial life, which have been perceived as something unworthy of scientific status and of scientific research; the need of socio-political studies on these issues has been widely questioned, so the taboo around them has been steadily growing. Today the situation is changing quite dramatically – in favor of active political research on the title issues, creating vast opportunities for new scientific formulas, in which political science, as well as IR and security studies, has a major role to play; ultimately many things here on Earth, if not all of them, connected with the issues of UFOs, UAPs and extraterrestrial life are political, and for science – truly paradigm-breaking. The aim of this paper is threefold: 1) to present the vast scientific, science-related and non-scientific (political, intellectual, social) context of considerations on the title issues; 2) to present the premises political scientists actively taking up any threads resulting from the domain of UFO/UAP and ET-related topics, and 3) to indicate already existing lines of research, as well as possible thematic areas, in which representatives of political sciences could fulfill themselves to great effect.

Keywords: political sciences, UAP, UFO, extraterrestrial life

Słowa kluczowe: nauki polityczne, UAP, UFO, życie pozaziemskie

WPROWADZENIE

Tytułowy problemat uchodzi na gruncie nauki za kontrowersyjny. Powodów takiego stanu rzeczy należy jednak upatrywać poza samym tematem – to, czego dotyczy, nie różni się od innych naukowo jeszcze słabo przebadanych elementów rzeczywistości; uczeni nie zdecydowali się dotąd (przynajmniej w Polsce) na podjęcie refleksji nad przedmiotową materią. Pole do naukowej dyskusji i pogłębionych politologicznych inter- i transdyscyplinarnych badań jest jednak rozległe i należy z tego skorzystać, zwłaszcza teraz, gdy dostęp do dokumentów i faktach rośnie. Jeśli więc, jak można ufać, polskie środowisko politologiczne poszukuje, jest zorientowane na nowe idee w naukach o polityce i nasza dyscyplina naukowa nie jest lub przestaje być konserwatywna, temat *Nauki polityczne wobec kwestii UFO/UAP i życia pozaziemskiego* nie powinien budzić nadmiernych emocji, a jeśli nawet, to powinny być jednym ze źródeł ciekawości, która zawsze jest czynnikiem motywującym do podjęcia badań naukowych.

Kontekst dla badań w przedmiotowym kierunku istotnie się zmienił albo – ujmując rzecz jeszcze inaczej – istotnie zaczął się zmieniać swoisty klimat naukowy wokół tematyki UFO/UAP i życia pozaziemskiego. Mówiąc precyzyjniej: zmienia się nastawienie uczonych wobec tego nowego-starego tematu. To, co dotychczas było uznawane za *fringe* i wręcz niegodne zajmowania się przez ludzi akademii, dziś – powoli, ale w miarę konsekwentnie – staje się „normalnym” i wcale niemarginalnym problemem, który może być, bądź nawet powinien być, przedmiotem naukowych dociekań. Dzieje się tak za sprawą zmian w polityce rządu Stanów Zjednoczonych i debaty publicznej wokół niej – w obliczu nacisków społeczeństwa obywatelskiego i pod wpływem doniesień sygnalistów administracja rządowa w ostatnich latach nie tylko publikuje wcześniej tajne dokumenty, ale też po prostu przyznaje wprost, że kwestie UFO/UAP i życia pozaziemskiego są przedmiotem żywego zainteresowania czynników politycznych i wojskowych, że realizowane są różnorakie programy służące identyfikacji wspomnianych zjawisk, ich wyjaśnieniu, szacowaniu ich implikacji dla bezpieczeństwa państwa i społeczeństwa¹, a także... podejmowane są próby wyjścia naprzeciw potrzebie przygotowania się do ewentualnego kontaktu z pozaziemskimi cywilizacjami. Znakomicie tę zasadniczą zmianę sytuacji opisał Nick Pope – były wieloletni pracownik brytyjskiego Ministerstwa Obrony i uznany ekspert od kwestii UFO/UAP – w artykule *UFOs: A National Security Issue*². I właśnie w związku z taką zmianą uwarunkowań również uczeni podejmują się prowadzenia rzeczowych badań politycznych, dotyczących

¹ N. Pope, *UFOs: A National Security Issue*, [w:] *Problemy i wyzwania współczesnego świata. Bezpieczeństwo, ludzkość, stosunki międzynarodowe w perspektywie wielodyscyplinarnej*, red. P. Obacz, Kraków 2023; G. Han, „Aliens” and UFOs, [b.m.w.] 2020; tenże, *Aliens and Unidentified Aerial Phenomena*, [b.m.w.] 2020.

² N. Pope, *UFOs: A National...* Zob. również inspirujący wykład eksperta dla Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ z 8 marca 2022 r.: tenże, *UFOs and Government*, YouTube, [online] https://www.youtube.com/watch?v=9-_xRgUtU3s&list=PL_2UR9FcugLei095cPUSSS7zX2WbabVWe&index=10, 8 IX 2024.

problemu UFO/UAP i życia pozaziemskiego oraz ich znaczenia dla państw, polityki, społeczeństwa czy bezpieczeństwa.

Biorąc powyższe pod uwagę, piszący te słowa pragnie wyrazić nadzieję, że niniejszy artykuł nie zostanie odebrany jako „wyznanie wiary” w „coś”, tylko jako próba zainspirowania do przemyśleń i nowatorskich naukowych poszukiwań w kierunku zupełnie nowym i nieznanym dla polskiej politologii, czy szerzej – nauk politycznych.

Celem niniejszego artykułu jest: 1) prezentacja szerokiego kontekstu naukowego oraz około- bądź pozanaukowego (politycznego, intelektualnego, społecznego) rozważań nad tytułowymi zagadnieniami; 2) przedstawienie przesłanek aktywnego podejmowania przez badaczy szeroko rozumianych badań politycznych wszelkich możliwych wątków, które wynikają z problematyki UFO/UAP i życia pozaziemskiego; oraz 3) wskazanie już istniejących kierunków dociekań naukowych nad tą problematyką oraz możliwych obszarów tematycznych, w których z powodzeniem mogliby realizować się przedstawiciele nauk politycznych.

Co się tyczy metodologicznych aspektów przygotowania niniejszego artykułu, ze względu na jego cele zdecydowano, że: 1) omówione zostaną podstawowe terminy, które dotychczas w minimalnym stopniu były wykorzystywane na gruncie nauk politycznych; 2) zostanie przeanalizowany kontekst naukowy związany z przedmiotowymi zagadnieniami, ze szczególnym uwzględnieniem ogólnego stosunku środowiska uczonych względem kwestii UFO/UAP i życia pozaziemskiego oraz jego implikacji dla badań naukowych z zakresu szeroko rozumianych nauk politycznych; 3) zostaną przeanalizowane i szczegółowo omówione główne obszary dotychczasowych badań nad tytułowymi zagadnieniami oraz perspektywiczne zagadnienia i kierunki badań politycznych.

NOTA O PODSTAWOWYCH TERMINACH

Przez bez mała 40-50 lat w przestrzeni publicznej i nomenklaturze polityczno-wojskowej (mowa oczywiście o kontekście głównie północnoamerykańskim) posługiwano się terminem: *Unidentified Flying Objects* (UFO; pol. „niezidentyfikowane obiekty latające”). Jeszcze w latach 90., a zwłaszcza 2000., coraz częściej zaczęto stosować nieco zmienione nazewnictwo: *Unidentified Aerial Phenomena* (UAP; pol. „niezidentyfikowane zjawiska powietrzne”). Obecnie od kilku lat mówi się o UAP jako niezidentyfikowanych zjawiskach anomalnych, *Unidentified Anomalous Phenomena*³ (szczegółowe definicje ww. dwóch terminów – poniżej).

Wspomniana wyżej zmiana nazewnictwa – co od razu wymaga wyraźnego podkreślenia – nie jest przypadkowa. Jest to zmiana o charakterze zarówno praktycznym, jak i poznawczym. Odzwierciedla bowiem ewolucję i transformację sposobu myślenia o tym, o co w rzeczywistości może chodzić i co wymienione terminy denotują, a w ślad

³ Zob. np. M.T. Clarke, *Navigating UFO/UAP: A Comprehensive Guide to the UFO/UAP Subject and Key Information Sources*, Vancouver 2023; Th.E. Bullard, *The Myth and Mystery of UFOs*, Lawrence 2010. Zob. także: J. Clarke, *The UFO Book: Encyclopedia of the Extraterrestrial*, Canton 1997.

za tą transformacją – oznacza również zmianę podejścia politycznego, podejścia czynników wojskowych i innych związanych z bezpieczeństwem.

Co się tyczy definicji użytych już terminów, najczęściej spotykanymi są następujące:

- UFO – każdy poruszający się w niewyjaśniony sposób obiekt (np. pojazd), który możemy zaobserwować na niebie; przyjmuje się, że takie obiekty mogą mieć pochodzenie pozaziemskie⁴;
- UAP (jako *Unidentified Anomalous Phenomena*) – zjawisko lub obiekt na niebie, w atmosferze, obserwowany z ziemi lub z powietrza, którego natura i pochodzenie pozostają niewyjaśnione nawet po gruntownym, rygorystycznym badaniu naukowym i naukowych próbach wyjaśnienia; termin ten denotuje więc potencjalnie szerszą gamę zjawisk aniżeli to, co kryje się pod terminem „UFO”, i nie tylko zjawiska o charakterze technologicznym – w obu przypadkach dopuszcza się jednak możliwość, że dany obiekt i/lub zjawisko nie są czymś, co wytworzył człowiek, a zatem mogą mieć pochodzenie pozaziemskie⁵.

Życie pozaziemskie to wszelkie formy życia biologicznego występującego poza Ziemią, przy czym w kontekście przedmiotu niniejszego opracowania chodzi oczywiście o takie jego formy, które przybierają postać inteligentnych istot, nie tylko zdolnych do samoorganizacji, ale i na tyle rozwiniętych technologicznie, aby eksplorować kosmos – chodzi więc w istocie o coś, co można by nazwać „inteligentnymi cywilizacjami”, z którymi człowiek mógłby ewentualnie nawiązać jakąś formę kontaktu. To właśnie ma się na myśli, używając anglojęzycznego terminu *extraterrestrials*⁶. Trzeba od razu powiedzieć, że wobec faktów dotyczących naszego układu słonecznego stwierdzonych przez astrobiologów i astrofizyków kwestia takiego, jak wskazano wyżej, życia pozaziemskiego jest co najmniej problematyczna, a to ze względu na brak jednoznacznych dowodów, że owe inteligentne pozaziemskie cywilizacje faktycznie mogą istnieć w naszym najbliższym kosmicznym otoczeniu⁷. Działalność badawcza takich programów jak Galileo⁸ i SETI⁹, a także wielu innych, prowadzonych zwłaszcza przez NASA oraz liczne ośrodki akademickie, pozwala jednak stwierdzić, że absolutnie nie wyklucza się możliwości odnalezienia w „bliskim” i dalszym otoczeniu Ziemi jakichkolwiek form życia ani takich, które będą na podobnym, prawdopodobnie wyższym, poziomie rozwoju co ludzki, umożliwiającym efektywną eksplorację kosmosu¹⁰.

⁴ Zob. *Types of UFOs*, Center for UFO Studies, [online] <https://cufos.org/#>, 8 IX 2024.

⁵ Zob. All-domain Anomaly Resolution Office (AARO), [online] <https://www.aaro.mil>, 8 IX 2024.

⁶ Garrett M. Graff zwraca uwagę na dość zaskakującą rzecz – że terminy *extraterrestrials* i *UFOs* bywają używane w dyskursie potocznym zamiennie, co jest oczywistym błędem (korespondencja prywatna z autorem artykułu z 12 XII 2023).

⁷ Zob. np. Astrobiology at NASA. Life in the Universe, [online] <https://astrobiology.nasa.gov/about/>, 8 IX 2024.

⁸ The Galileo Project, Harvard University, [online] <https://projects.iq.harvard.edu/galileo/home>, 8 IX 2024.

⁹ SETI Institute, [online] <https://www.seti.org>, 8 IX 2024.

¹⁰ Pojawia się tu problem rozwoju ludzkości, a także innych inteligentnych kosmicznych cywilizacji, mierzonych według kryteriów tzw. skali Kardashieva. Zob. J.H. Jiang, F. Feng, P.E. Rosen, K.A. Fahy,

TAKING IT SERIOUSLY, CZYLI O ROSNĄCYM ZAINTERESOWANIU ŚRODOWISKA AKADEMICKIEGO KWESTIAMI UFO/UAP I ŻYCIA POZAZIEMSKIEGO. KIERUNKI BADAŃ

Kwestie UFO/UAP i życia pozaziemskiego to problematy, które same w sobie przesuwają granice poznawcze; a skoro tak, to stanowią też wyzwanie dla granic nauki i utartych sposobów myślenia o zakresie przedmiotowym dyscyplin naukowych, ich celach, kierunkach i sposobach dociekania. Warto uznać to za istotny impuls dla rozwoju nauki, również nauk społecznych, a wśród nich – dla politologii i pokrewnych dyscyplin. Jak zwykle jednak w przypadku tematycznych „nowości”, badania naukowe nad poruszonymi tu kwestiami wciąż uchodzą za cokolwiek ekscentryczne, a bywa, że spotykają się z całkowitą negacją i ostracyzmem¹¹. To się jednak powoli, acz sukcesywnie, zmienia.

Nie powinno dziwić, że ta swoista zmiana klimatu – ewolucja stanowiska uczonych wobec tytułowych kwestii – ma swoje źródło w Stanach Zjednoczonych. Tam kwestie UFO/UAP i życia pozaziemskiego badane są od dziesięcioleci, a co za tym idzie – ma miejsce rozwój szczególnego rodzaju polityki wobec tych kwestii. Co więcej, w Stanach Zjednoczonych obserwuje się trwający od dawna rozwój szczególnej „(pop)kultury UFO”, jak moglibyśmy ją określić, stwarzającej dodatkowe społeczne warunki do tego, by akurat w amerykańskim społeczeństwie pojawiali się również ci, którzy chcą prowadzić badania zarówno nad (pop)kulturą, jak i nad polityką

P. Das, P. Obacz, A. Zhang, Z.H. Zhu, *Avoiding the Great Filter: Predicting the Timeline for Humanity to Reach Kardashev Type I Civilization*, „Galaxies” 2022, vol. 10, no. 3, s. 68; A. Zhang, J. Yang, Y. Luo, S. Fan, *Forecasting the Progression of Human Civilization on the Kardashev Scale through 2060 with a Machine Learning Approach*, „Scientific Reports” 2023, vol. 13, no. 1; A. Soni, K. Maji, A. Prasad, *Civilizations Through the Eye of Kardashev: An Extended Scaling*, Conference Paper, 73rd International Astronautical Congress (IAC), Paris, France, 18-22 September 2022, International Astronautical Federation (IAF); M.M. Cirkovic, *Kardashev's Classification at 50+: A Fine Vehicle with Room for Improvement*, „Serbian Astronomical Journal” 2015, vol. 191. Zob. także wykład Profesora Jonathana H. Jianga (California Institute of Technology, NASA, Jet Propulsion Laboratory) dla Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ z 11 I 2022: J.H. Jiang, *On Extraterrestrial Life and Human's Future in the Universe*, YouTube, [online] <https://www.youtube.com/watch?v=hXBVphyvli0>, 8 IX 2024.

Kolejną kwestią jest formułowanie predykcji na bazie obliczeń teoretycznych według tzw. równania Drake'a. Równanie, autorstwa Franka Drake'a, astrofizyka i astronoma, dotyczy właśnie tworzenia przewidywań istnienia pozaziemskich cywilizacji zdolnych do nawiązania kontaktu np. z cywilizacją ziemską, i odwrotnie – cywilizacji, z którymi Ziemianie mogliby nawiązać kontakt.

Co więcej, nauka musi również mierzyć się – i mierzy, czego wynikiem niezwykle inspirujące spekulacje naukowe i badania – z tzw. paradoksem Fermiego (od nazwiska noblisty, fizyka teoretyka Enrico Fermiego). Paradoks ten wskazuje na istniejącą sprzeczność pomiędzy szacunkami dotyczącymi istnienia cywilizacji pozaziemskich a brakiem jednoznacznych dowodów ich faktycznego występowania. Kwestia ta powróci jeszcze w dalszej części artykułu.

¹¹ G. Eghigian, *UFOs and the Boundaries of Science*, Boston Review, 4 VIII 2021, [online] <https://www.bostonreview.net/articles/ufos-and-the-boundaries-of-science/>, 8 IX 2024. O swoich doświadczeniach z natarczym zolem opowiadał społeczności Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ Profesor Avi Loeb z Uniwersytetu Harvarda podczas spotkania 13 XII 2023: A. Loeb, *The New Frontier of Interstellar Objects*, YouTube, [online] <https://www.youtube.com/watch?v=G4i23qcvFJE>, 8 IX 2024.

państwową wobec tytułowych kwestii, nie wspominając już o samym fenomenie UFO/UAP oraz życiu pozaziemskim i jego implikacjach dla mieszkańców Ziemi¹². Bardzo trafnie wszystkie te zmiany wokół percepcji i postaw wobec przedmiotowej problematyki ujął Garrett M. Graff, przedstawiając ewolucję charakteru zainteresowania politycznego i społecznego w postaci trzech następujących po sobie okresów, rzeczywiście

¹² Nie ma, co prawda, miejsca, by przedstawić szczegółowo rozwój czy to społecznego zainteresowania UFO/UAP, czy tym bardziej rozwoju polityki wobec tej kwestii, niemniej wydaje się konieczne zsygnalizowanie kilku chociaż ważnych momentów:

16 lipca 1945 roku, pustynia w Nowym Meksyku, godzina 5:30 – Amerykanie przeprowadzają test pierwszej bomby atomowej („Trinity”) w ramach tzw. Projektu Manhattan. Niecały miesiąc później bomby atomowe spadną na Hiroszimę i Nagasaki.

Końcówka czerwca 1947 roku, Nowy Meksyk, ok. 3 godziny drogi od miejsca detonacji bomby „Trinity” – coś rozbija się na pustyni. Wojsko zbiera w pośpiechu metaliczne szczątki. W pierwszych dniach lipca zarządza poinformowanie opinii publicznej, już zresztą zaalarmowanej różnymi kanałami, że rozbił się „latający spodek”. Dziś twierdzi się, że były to po prostu balony i inne sprzęty wojskowe, które miały służyć szpiegostwu, ale musiano to zataić z oczywistych względów polityczno-militarnych okresu zimnowojennego. Ruszyła lawina spekulacji, dziwnych, bo czystko spiskowych, i mniej dziwnych, bo nieco bardziej racjonalnych i prawdopodobnych teorii, przypuszczeń. Ruszyły też akcje dezinformacyjne, kierowane przez amerykańską armię i czynniki rządowe, co z pewnością tylko zachęciło do dalszych spekulacji – a te nie ustały do dziś.

Druga część 1947 roku – wojsko uruchamia Projekt Znak (ang. Project Sign), zespół mający za zadanie zbieranie danych na temat UFO. W 1949 roku Projekt Znak zostaje zastąpiony Projektem Uraza (ang. Project Grudge), który miał na celu kontynuację badań, dochodzeń, ale też równocześnie – najprawdopodobniej – dyskredytację różnych doniesień o UFO i jego pochodzeniu (twierdzi się także, że zastraszanie świadków – tu pojawiają się „faceci w czerni”, których istnienia/działania nie udało się jak dotąd potwierdzić).

1952 rok –po Projektach Znak i Uraza US Army uruchamia kolejny ściśle tajny projekt: Projekt Błękitna Księga (ang. Project Blue Book). Jego zadaniem jest badanie przypadków obserwacji UFO. Projekt trwa do 1970 roku. Większość przebadanych przypadków zweryfikowano negatywnie – uznano, że były to zjawiska naturalne, samoloty, balony itp., ale ok. 6% przypadków nie udało się jednak wyjaśnić przy dostępnych wtedy zasobach i wiedzy.

W latach 70. J.A. Hynek, uczony, członek Projektów Znak, Uraza i Błękitna Księga, zwraca uwagę, że pomimo prób racjonalnych wyjaśnień zjawiska UFO niektóre przypadki wymykają się tradycyjnym wytłumaczeniom. Daje do zrozumienia, że być może mamy do czynienia z obiektami pozaziemskimi. W grudniu 1980 roku, w Lesie Rendelsham w angielskim Suffolk, obok bazy wojskowej, dochodzi do incydentu z – jak się twierdzi – pozaziemskim obiektem latającym. Zarówno sami uczestnicy tego wydarzenia, jak i (zwłaszcza) zwolennicy tezy o realności UFO/UAP przekonują do dziś, że w Rendelsham miał miejsce kontakt z pojazdem „obcych”.

Końcówka marca 1990 roku – radary wychwytują niezidentyfikowany obiekt nad Belgią; myśliwiec F-16 zostają poderwane, by zidentyfikować intruza – co się nie udaje; potem blisko 150 razy Belgowie donosili, że ten dziwny obiekt był widziany w różnych miejscach. Takie opowieści, jak brytyjska o Rendelsham, i tysiące amerykańskich, i te europejskie, mnożyły się wcześniej i później – na całym świecie. Przez dziesiątki lat po Incydencie w Roswell narosło wokół problemu UFO wiele mitów i teorii spiskowych. Utrzymywanie w tajemnicy przez rząd Stanów Zjednoczonych dokumentów i ustaleń powodowało tylko narastanie tej masy różnych wymyślnych teorii. W 1997 roku Siły Powietrzne USA opublikowały raport, w którym zdecydowanie stwierdzono, że nie ma żadnych dowodów na pozaziemskie pochodzenie tego, co nazwalibyśmy UFO, i zaprzeczono temu, że rząd i armia posiadają ciała obcych, co było od lat podnoszone przez różnych uczestników dyskursu publicznego. Debatą publiczną w kwestii UFO jest rozgrzana od lat i temperatura tej debaty jest sukcesywnie podnoszona przez doniesienia o obserwacjach niezidentyfikowanych obiektów latających, nagrania, zdjęcia, przecieki itd. Od dziesiątek lat rośnie też swoista popkultura związana z UFO.

sygnalizujących głębokie przeobrażenia w polu poznawczym. Są to: era latających spodków (ang. *The Saucer Age*) – 1947-1960; era kosmiczna (ang. *The Space Age*) – 1960-2000; era międzygwiazdowa (ang. *The Interstellar Age*) – 2000-obecnie¹³. Ta ostatnia jednak trwa i trzeba przyznać, że również społeczność akademicka jest mocno – choć po stronie przedstawicieli nauk społecznych jeszcze nie dość – zaangażowana w jej rozwój poprzez nowe kierunki badań naukowych oraz refleksji na bazie nauki.

Jeśli sama NASA, jak również szereg ważnych postaci życia politycznego Stanów Zjednoczonych przyznają, że przez lata studia naukowe nad tytułowymi fenomenami były stygmatyzowane i nie służyło to rozwojowi wiedzy oraz tworzeniu praktycznych narzędzi radzenia sobie z tym, co ta wiedza obejmuje¹⁴, to obecnie można zdecydowanie

Jest jednak nade wszystko rzeczą znamioną, że obecnie (choć już nie tylko) amerykańskie czynniki polityczne i wojskowe nie podają w wątpliwość, że kwestia UFO/UAP nie tylko była przedmiotem zainteresowania, ale również że nie znikła z agendy rządowo-wojskowej.

2017 rok: „New York Times” umieszcza na pierwszej stronie gazety artykuł o UFO – o tym, jak amerykański rząd zatajał i zataja w dalszym ciągu informacje o UFO oraz różnorodnych programach, które dotyczą tej kwestii (w istocie artykułów pojawiło się niedługo kilka). Wkrótce rząd Stanów Zjednoczonych przyznał, że istotnie – programy takie były i są prowadzone. Nick Pope twierdzi, że ów „pamiętny rok” 2017 to moment, kiedy problematyka UFO wyszła, czy też została przeniesiona, z marginesu do mainstreamu – to znaczy: przyznano, że jest ważna i nie ma co dalej temu przeczyć, zwłaszcza że zajmują się nią organy państwa.

2020 rok – Na mocy postanowień ustawy o wolności informacji Marynarka Stanów Zjednoczonych ujawnia nagranie, na którym widać, jak piloci wojskowi uchwycili obiekt, którego sposób poruszania się kwestionuje nasze osiągnięcia techniczne i możliwości (zob. „UFO” videos captured by US Navy Jets Declassified, YouTube, [online] <https://www.youtube.com/watch?v=cdJLaqNEFMM>, 8 IX 2024). Kolejne odtajniane dokumenty, dowody rzeczowe, a także głosy politycznych i wojskowych oraz związanych ze służbami specjalnymi sygnalistów powodują, że nacisk amerykańskiej opinii publicznej na rząd rośnie – nacisk związany z domaganiem się informacji o UFO.

W 2021 roku John Podesta – były doradca Billa Clintona, a w wyborach sprzed kilku lat szef kampanii Hillary Clinton, który za prezydentury jej męża zajmował się również kwestiami UFO – ocenia, że znacząco zmieniło się nastawienie czynników rządowych i wojskowych wobec zagadnienia UFO/UAP oraz odtajniania dokumentów na temat tych fenomenów (zob. np.: A. Tracy, *“I Hope the Mind-set Has Changed”: John Podesta Is Thrilled That Congress Finally Cares About UFOs*, Vanity Fair, 21 VI 2021, [online] <https://www.vanityfair.com/news/2021/06/john-podesta-leslie-kean-ufo-report-congress>, 1 III 2026).

W 2022 roku NASA powołuje zespół badawczy, który zajmuje się badaniami nad UFO i doniesieniami w tej sprawie co zresztą jest pochodną również tego, że astrofizycy od lat badają życie pozaziemskie i UFO (sama NASA prowadziła lub nadzorowała dziesiątki lat wcześniej podobne programy dotyczące UFO).

27 lipca 2023 roku – David Grusch, były oficer wywiadu Sił Powietrznych USA, a obecnie sygnalista, zeznaje przez Kongresem Stanów Zjednoczonych. Mówi o tym, że rząd i wojsko dysponują nie tylko szczątkami pozaziemskich pojazdów, ale i szczątkami biologicznymi.

¹³ G.M. Graff, *UFO: The Inside Story of the Us Government's Search for Alien Life Here – And Out There*, New York–London–Toronto–Sydney–New Delhi 2023.

¹⁴ Co nie oznacza, że wokół tej problematyki nie narosła bogata, wieloaspektowa literatura naukowa i pozanaukowa. Celem unaocznienia wystarczy powołać choćby dwutomową publikację George'a Eberharta z 1986 roku – a przecież od tego czasu ilość literatury znacząco wzrosła... Zob. G. Eberhart, *UFOs and the Extraterrestrial Contact Movement: A Bibliography*, vol. 1-2, Lanham 1986. Poglądowo i porównawczo zob. także wcześniejszą – z 1969 roku – podobną publikację, z tym że opracowaną przez Bibliotekę Kongresu dla i sfinansowaną przez Air Force Office of Scientific Research, Office of

powiedzieć, że zapaliło się zielone światło dla takich badań¹⁵. Efektywnie podejmują je uczeni m.in. z Uniwersytetu Harvarda, Stanforda State University of New York czy University of North Carolina i badania te przestają być domeną jedynie osób reprezentujących nauki ścisłe i techniczne, ale są realizowane również przez badaczy nauk humanistycznych i społecznych. Fakt ten może cieszyć, albowiem z jednej strony świadczy o responsywności i adaptacyjności tych dziedzin nauki, a z drugiej – o myśleniu perspektywnym i ukierunkowaniu na rozwój badaczy społecznych i humanistycznych¹⁶. Kwestie UFO/UAP i życia pozaziemskiego są takimi zagadnieniami, które dla nauki, jej rozwoju, a także jej potencjału praktycznego mają wielkie znaczenie¹⁷; tym większa jest więc odpowiedzialność uczonych¹⁸.

Badania Marissy Yingling, Charltona Yinglinga i Bethany Bell ujawniają bardzo ciekawy, nieoczywisty i wciąż niepewny, lecz jednak obiecujący, trend. Badacze z University of Louisville i University of Virginia przeprowadzili badanie na próbie 1460 ludzi akademii ze 144 uniwersytetów w Stanach Zjednoczonych (klasyfikowanych jako te o „bardzo wysokim poziomie działalności badawczej”), reprezentujących 14 dyscyplin naukowych. W badaniu wzięło udział 151 przedstawicieli *political science*. Odpowiadając na pytanie: *Jak bardzo jesteś zainteresowany prowadzeniem lub kontynuowaniem badań nad kwestiami związanymi z UAP?*, amerykańscy politolodzy byli wyróżniającą się grupą „zainteresowanych” badaniami w takim właśnie kierunku; innymi relatywnie dużymi grupami, które popierają rozwój studiów nad tą problematyką, są m.in. przedstawiciele nauk fizycznych i technicznych, socjolodzy oraz psycholodzy. Intrygujące

Aerospace Research USAF (Biuro Badań Naukowych Sił Powietrznych Stanów Zjednoczonych, Biuro Badań nad Przestrzenią Powietrzną i Kosmiczną): L.E. Catoe, *UFOs and Related Subjects: An Annotated Bibliography*, Arlington 1969.

¹⁵ M.E. Yingling, Ch.W. Yingling, B.A. Bell, *Faculty Perceptions of Unidentified Aerial Phenomena*, „Humanities & Social Sciences Communications” 2023, vol. 10, no. 246; D. Chow, *NASA Panel Studying UFO Sightings Says Stigma and Poor Data Pose Challenges*, NBC News, 31 V 2023, [online] <https://www.nbcnews.com/science/ufos-and-aerial-phenomena/nasa-ufo-unidentified-aerial-phenomena-panel-hearing-rcna87034>, 8 IX 2024; A. Harwood, *NASA Group Studying UFOs Stresses Need for Better Data in First Public Meeting*, CBS News, 31 V 2023, [online] <https://www.cbsnews.com/news/nasa-ufo-team-uap-meeting-watch-live-stream-today-2023-05-31/>, 8 IX 2024. Zob. także doniesienia o działaniach samej NASA: G. Heyward, *NASA Announces the Team Members for its UFO Study*, NPR, 22 X 2022, [online] <https://www.npr.org/2022/10/22/1130755578/nasa-ufo-study-team-members>, 8 IX 2024. Przy czym zob. np. krytyczny raport sporządzony dla Sił Powietrznych Stanów Zjednoczonych: E.U. Condon, *Scientific Study of Unidentified Flying Objects*, Boulder 1969; zob. także: R. Powell, *UFOs: A Scientist Explains What We Know (And Don't Know)*, Lanham 2024; S. Perkins, *Scientists Are Getting Serious About UFOs: Here's Why*, ScienceNews, 8 IX 2024, [online] <https://www.sciencenews.org/article/scientists-serious-ufo-uap-security>, 8 IX 2024; L. David, *Scientists Try to Get Serious about Studying UFOs: Good Luck with That*, Scientific American, 6 II 2023, [online] <https://www.scientificamerican.com/article/scientists-try-to-get-serious-about-studying-ufos-good-luck-with-that/>, 8 IX 2024; A. Reich, *UFOs Becoming Increasingly Attractive to US Academics – Study*, The Jerusalem Post, 28 V 2023, [online] <https://www.jpost.com/science/article-744416>, 8 IX 2024.

¹⁶ M.E. Yingling, Ch.W. Yingling, B.A. Bell, *Faculty Perceptions...*, s. 1-2.

¹⁷ F.B. Salisbury, *The Scientist and the UFO*, „BioScience” 1967, vol. 17, no. 1.

¹⁸ M.E. Yingling, Ch.W. Yingling, B.A. Bell, *Faculty Perceptions...*, s. 2.

okazały się również odpowiedzi na pytanie o to, jak ważne jest zaangażowanie uniwersytetów w różnorodne badania nad UFO/UAP; tu przeważały odpowiedzi pozytywne lub jednoznacznie pozytywne¹⁹.

To oczywiście „tylko” Stany Zjednoczone – o opiniach i postawach politologów np. europejskich po prostu brak danych, niemniej jednak nauka amerykańska jest niezmiennie swoistym centrum innowacji, warto zatem, w ocenie piszącego te słowa, wyciągnąć z przywołanego wyżej badania wnioski również dla polskich nauk politycznych.

Poniżej zwięźle przedstawiono przykładowe kierunki i obszary badań w ramach nauk politycznych (*sensu largo*) nad tytułowymi kwestiami. Są to wciąż badania raczkujące, jeśli nie wciąż będące w załazku – nie zmienia to jednak faktu, że w obliczu zmieniającego się klimatu polityczno-społeczno-naukowego, który opisano dotychczas, są one pewną, nową szansą dla dyscyplin skupiających się na rzeczywistości społeczno-politycznej na dostarczenie swego wkładu w nurt badawczy, który niewątpliwie budzi zainteresowanie i ma swój konkretny potencjał poznawczy.

EGZOPOLITYKA

Interesującym i poniekąd wręcz przełomowym, przede wszystkim zaś coraz bardziej konkretnym i usystematyzowanym oraz, jak ocenia piszący te słowa, obiecującym kierunkiem badań politycznych jest tzw. egzopolityka (ang. *exopolitics*)²⁰. Jest to kierunek relatywnie nowy, bo rozwijany od połowy lat 2000., i od tego czasu zdołano sformułować zręby, jeśli nie solidne podstawy swoistego programu naukowego w ramach nauk politycznych, celującego w prowadzenie zobiektywizowanych i neutralnych analiz polityk publicznych, a także w dostarczanie pewnych praktycznych rozwiązań, poprzez formułowanie postulatów na bazie naukowej spekulacji²¹. Ile jest w egzopolityce spekulacji, a ile rzetelnej analizy, pozostaje kwestią sporną; błędem byłoby jednak odrzucanie tego kierunku dociekań naukowych jako rzekomo abstrakcyjnych i odległych od kanonów naukowości.

¹⁹ Tamże, s. 10-12; zob. także wyniki badań omówione przez Aarona Reicha: A. Reich, *UFOs Becoming Increasingly Attractive...*

²⁰ A.L. Webre, *Exopolitics: Politics, Government, and Law in the Universe*, Vancouver 2005, zob. zwłaszcza rozdz. 1 i 7 oraz s. 169-171; A.L. Webre, *A New Science for a Positive Human Future*, „World Affairs: The Journal of International Issues” 2008, vol. 12, no. 2, s. 130; M.E. Salla, *Exopolitics: Political Implications of the Extraterrestrial Presence*, Tempe 2004. Zob. także: A.K. Henrikson, *Space Politics in Historical and Futuristic Perspective*, „The Fletcher Forum” 1981, vol. 5(1). Sama nazwa – *exopolitics* – jest ciekawa. Warto zwrócić uwagę, że np. dyscyplinę „astrobiologia” zwano wcześniej „bioastronomią”, a jeszcze dawniej „egzobiologią” (ang. *exobiology*). Czy „egzopolityka” rozwinie się podobnie w zakresie nazwy politologicznej subdyscypliny? Zob. (bardzo) krytycznie na temat egzopolityki: J. Keats, *Language from the Edge of Science and Technology*, Oxford 2010, s. 156-159.

²¹ A.L. Webre, *Directions Towards an Exopolitics Initiative*, „World Affairs: The Journal of International Issues” 2005, vol. 9, no. 1, s. 98.

Egzopolityka, jak twierdzą Alfred Labremont Webre i Michael Salla, to nurt badań politycznych²², skupiający się na *głównych podmiotach polityki, instytucjach i procesach, związanych z problematyką UFO i życia pozaziemskiego*²³, i mający dwa główne cele poznawcze oraz jeden praktyczny. Zdaniem pionierów tego kierunku badawczego egzopolityka celuje konkretnie w, po pierwsze, badanie polityk publicznych (przede wszystkim państwowych, ale i prowadzonych przez organizacje międzynarodowe) dotyczących życia pozaziemskiego; po drugie, rozważanie na bazie analizy politycznej, jak mogłaby wyglądać nowa „polityka kosmiczna” bądź „polityka w kosmosie”, jakie mogłyby być jej podstawy, kierunki, struktura, cele i funkcje; i po trzecie – rzecz wciąż uważana za kontrowersyjną, choć coraz bardziej niesłusznie – w rozpoznanie możliwości zdefiniowania ram i wspomoczenia relacji politycznych pomiędzy cywilizacją ziemską oraz innymi formami inteligentnego życia we wszechświecie (cywilizacjami pozaziemskimi)²⁴.

Jako domena dociekań naukowych egzopolityka rozważa to, jak społeczeństwo, polityka, rządy, prawo mogą funkcjonować w kontekście większej, międzyplanetarnej czy wręcz galaktycznej całości – kosmicznej wspólnoty. Jest to zdecydowane przekroczenie wszelkich wątpliwości wynikających z opinii popularyzowanej od końca lat 70. przez Michaela H. Harta (*nomen omen* astrofizyka-rasistę i białego suprematystę), że jesteśmy sami i wokół nas nie ma „obcych” (ang. *the alone theory*), i odrzucenie założenia, że jesteśmy sami w znanym nam zakątku wszechświata („zakątku” rozumianym w rozmiarach kosmicznych, czyli wielkich odległości). Stanowisko to doskonale koresponduje ze sposobem rozumowania naukowego, który opisano w ostatniej części niniejszego artykułu, i z dominującym wśród społeczności naukowej (przede wszystkim astrofizyków) założeniem, że w kosmosie *roi się od życia*. Egzopolityka jest więc wyrazem specyficznego *global thinking* – przy czym „globalność” myślenia obejmuje tu nie tylko myślenie planetarne, ale międzyplanetarne i galaktyczne. Tylko ono, co zrozumiałe, może stanowić podstawę kompleksowego rozważania, jak wspomniana „kosmiczna wspólnota” mogłaby wyglądać oraz jakie wyzwania i zadania stoją przed ludzkością, w sensie politycznym i nie tylko, z którymi radzenie sobie może zrewolucjonizować naszą pozycję w kosmosie.

Główne metazołożenie egzopolityki głosi, że wszechświat jest zamieszkały przez różne inteligentne cywilizacje (takie jak cywilizacja ziemską), zorganizowane politycznie i działające zgodnie ze swoimi prawami, oraz że kiedyś dojdzie do spotkania – a to spotkanie będzie szansą na wspólną budowę międzyplanetarnego, czy wręcz ogólnogalaktycznego społeczeństwa. Na tej podstawie twórcy *exopolitics* sformułowali

²² Michael Salla, w artykule nieco późniejszym od przywołanych w przypisach 20, 23 i 24 tekstów, określa przynależność egzopolityki do szerszego pola naukowego: astropolityki, którą definiuje ogólnie jako *politologiczne studia nad gwiazdami, ciałami niebieskimi i aktywnością w kosmosie* – M.E. Salla, *Astropolitics and the “Exopolitics” of Unacknowledged Activities in Outer Space*, „Astropolitics. The International Journal of Space Politics and Policy” 2013, vol. 12, no. 1, s. 2-4, 7-8.

²³ Tenże, *The History of Exopolitics: Evolving Political Approaches to UFOs & the Extraterrestrial Hypothesis*, „Exopolitical Journal” 2005, vol. 1, no. 1, s. 2.

²⁴ Tenże, *Exopolitics: Discipline of Choice for Public Policy Issues*, „World Affairs: The Journal of International Issues” 2008, vol. 12, no. 2, s. 114, 123-129.

twz. model egzopolityczny, który dotyczy właśnie wspomaganie interakcji pomiędzy ludźmi (tj. Ziemianami) i cywilizacjami pozaziemskimi. Avi Loeb, obecnie jeden z liderów poszukiwania życia pozaziemskiego i rozważania implikacji jego istnienia dla ludzi, w pełni zasadnie twierdzi, że właśnie naukowcy powinni być liderami definiowania form tych interakcji²⁵. Jak przekonują m.in. Webre i Salla, musimy naukowo badać rzeczywistość, mając na względzie perspektywę zarówno ziemską, jak i – to niezmiennie istotne założenie – perspektywę cywilizacji pozaziemskich (przekroczenie terracentryzmu)²⁶. Egzopolityka postuluje więc zarówno badanie tego, jak ludzkość może odpowiedzieć na fakt istnienia życia pozaziemskiego i kontaktu z nim, jak i rozważanie natury, intencji, strategii i agendy pozaziemskich cywilizacji dotyczących kontaktu z Ziemianami.

Alfred L. Webre wyraża przekonanie, że choć obecnie Ziemia znajduje się w pewnej „planetarnej kwarantannie”, to Ziemianie kiedyś przyczynią się do rozwoju pokojowego, współpracującego, zrównoważonego, prowadzącego rozmaite kontakty dyplomatyczne społeczeństwa ery kosmicznej, społeczeństwa galaktycznego, i że Ziemianie wniosą do tego społeczeństwa wszechświata myśl polityczną, prawną, związaną z organizacją wspólnoty. Przed nami zatem szereg ważnych pytań, na które nie tylko sami politycy, ale wspólnie z nimi uczeni i intelektualiści (lub przede wszystkim oni, idąc za opinią Loeba) muszą pilnie znaleźć odpowiedzi, np.: jak się do tego wszystkiego przygotować? jak przygotować obywateli planety Ziemia, istniejące struktury polityczne, instytucje prawne, rozwój technologiczny itd.? jakie kroki polityczne należy wykonać? jakiego typu polityków potrzebujemy, by wykonać tę tytaniczną pracę na rzecz dołączenia do kosmicznej wspólnoty?

Gdy czyta się artykuły egzopolityczne, pojawia się w pełni zrozumiałe zaskoczenie i zastanowienie; nade wszystko prace te są bardzo inspirujące, zmieniają postrzeganie wielu rzeczy i zmuszają do rewizji podstawowych politologicznych kategorii. Patrząc z perspektywy nauki i dyscypliny nauk politycznych, jawi się więc egzopolityka jako nie tylko włożenie kija w mrowisko, ale także jako realna szansa na odkrycie nowych ścieżek ewolucji politologii i pokrewnych dyscyplin.

UFOLOGIA NA NOWO (NAUKOWO)?

Weryfikacja hipotezy o istnieniu obcych cywilizacji (ang. *extraterrestrial hypothesis*)²⁷ leży, co zrozumiałe, poza możliwościami i przede wszystkim poza celami nauk politycznych²⁸, ale nic nie stoi na przeszkodzie – zaczyna się wręcz tego od niej oczekiwać – aby

²⁵ A. Loeb, *Interstellar: The Search for Extraterrestrial Life and Our Future in the Stars*, New York–Boston 2023, s. 226.

²⁶ A.L. Webre, *A New Science...*, s. 141–142.

²⁷ Zob. J. Clark, *The Extraterrestrial Hypothesis in the Early UFO Age*, [w:] *UFOs and Abductions: Challenging the Borders of Knowledge*, ed. D.M. Jacobs, Lawrence 2000.

²⁸ Zob. F. Drake, D. Sobel, *Is Anyone Out There? The Scientific Search for Extraterrestrial Intelligence*, New York 1994; H.P. Shuch, *Searching for Extraterrestrial Intelligence: SETI Past, Present, and Future*, New York 2013.

ta gałąź nauki wzięła na siebie prowadzenie badań oraz formułowanie rzetelnych i wiarygodnych naukowych spekulacji na temat społeczno-politycznych implikacji zweryfikowanej hipotezy. Pod koniec lat 90. francuski zespół pracujący pod kryptonimem „Cometa”²⁹, oceniający dwie dekady działalności agencji GEPAN (obecnie GEIPAN – fr. Groupe d’Études et d’Informations sur les Phénomènes Aérospatiaux Non-identifiés; ang. Unidentified Aerospace Phenomenon Research and Information Group), w swoim raporcie stwierdził, że istnieje potrzeba *destygmatyzacji doniesień o UFO*³⁰ oraz stosownej edukacji cywili i wojskowych. Mało tego, „Cometa” podkreśliła w swym raporcie, że rządy wspólnie z uczonymi muszą dokładać starań w zakresie rozważania *strategicznych, politycznych i religijnych konsekwencji możliwego potwierdzenia tezy o istnieniu pozaziemskich cywilizacji, której dziwaczne konotacje rekomenduje się eliminować tu i teraz*³¹.

Określenie granicy pomiędzy science fiction a naukowymi faktami zawsze było w centrum historii związanej z UFO³², zauważa Garrett M. Graff. Na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci (mniej więcej już od lat 50.) podejmowano próby uczynienia z „ufologii” czegoś więcej niż w znacznej mierze (wciąż) swoistego ducholapstwa, poszukiwania śladów rządowych spisków (ang. *cover-ups*; ukrywaniem prawdy o UFO/UAP), amatorskiego dociekania nad istotą UFO/UAP i gromadzenia „dowodów” (lub faktycznie realnych dowodów) potwierdzających tezę o pozaziemskich odwiedzinach Ziemi przez „obcych”. Pomimo więc aktywnych prób „unaukowienia” ufologii, nadania jej naukowych podstaw i ram³³, ten trud jedynie częściowo przekłada się na postulowaną transformację potocznej/popularnej ufologii w naukę³⁴. Nakłada się na to istotny problem: nieufność społeczności uczonych *in genere* do „ufologów” (rzadziej odwrotnie)³⁵.

Choć obecnie wciąż termin „ufologia” jest używany dość swobodnie (co prowadzi do pogłębiania rozpowszechnionego przekonania, że działalność ufologiczna jest *fringe*, a nawet *cringe*, i że jest to co najwyżej domena paranauki lub pseudonauki), to śledząc próby nadania ufologii sensownych naukowych ram i podstaw, można ująć ją następująco: ufologia *sensu stricto* to – zapewne jeszcze nie dziś, ale może

²⁹ W skład którego weszło trzynastu byłych generałów, admirałów, naukowców i ekspertów z zakresu przestrzeni kosmicznej. „Kaliber” tej grupy był więc co najmniej znaczący.

³⁰ G.M. Graff, *UFO...*, s. 384.

³¹ *Tamże*. Zob. więcej: *tamże*, s. 383-384.

³² *Tamże*, s. 438.

³³ Niezaprzeczalny jest tu wkład m.in. J.A. Hyneka – znakomitego astronoma i ufologa właśnie, członka wspomnianych projektów wojskowych: Znak, Uraza i Błękitna Księga. Był to absolutnie niestrudzony promotor uczynienia z ufologii prawdziwej nauki (bądź jakiejś jej dyscypliny, względnie subdyscypliny). Zob. J.A. Hynek, *UFO’s Merit Scientific Study*, „Science” 1966, vol. 54, no. 3747; J.A. Hynek, *The UFO Experience: Evidence Behind Close Encounters, Project Blue Book, and the Search for Answers*, Cincinnati 2023. Zob. również: G.M. Eberhart, *UFO Literature for the Serious Ufologist*, „RQ” 1980, vol. 20, no. 2.

³⁴ S. Appelle, *Ufology and Academia: The UFO Phenomenon as a Scholarly Discipline*, [w:] *UFOs and Abductions...* Przywołany autor wyraża jednak optymizm w tym względzie (s. 30).

³⁵ G. Eghigian, *Making UFOs Make Sense: Ufology, Science, and the History of Their Mutual Mistrust*, „Public Understanding of Science” 2015, vol. 26, no. 5.

niedługo – naukowa działalność ukierunkowana na: a) zbieranie informacji o przypadkach obserwacji UFO/UAP; b) zbieranie fizycznych danych związanych z obserwacjami UFO/UAP; c) dostarczanie danych, które mogłyby zminimalizować oddziaływanie teorii spiskowych dotyczących pochodzenia UFO/UAP³⁶. Widać zatem, że podobnie jak w przypadku egzopolityki, naukowa ufologia stawia sobie cele zarówno poznawcze, jak i praktyczne. Powyższa ogólna charakterystyka ufologii określa bazowe i zarazem na swój sposób tradycyjne kierunki dociekań. Co się zaś tyczy udziału nauk politycznych w ufologii³⁷, wydaje się, że nade wszystko badania nad politycznymi i społecznymi implikacjami świadectw bytności „obcych” oraz politycznymi działaniami w zakresie UFO/UAP są czymś, co koresponduje z ufologicznym mainstreamem (tym aspirującym do naukowego statusu, rzecz jasna) i go uzupełnia. Poza tym warto zwrócić uwagę na następującą rzecz: przez dziesiątki ostatnich lat ufolodzy postawili szereg ważnych pytań, które same w sobie określają (mogą określać) przedmiot i kierunki badań naukowych – by przytoczyć tylko kilka przykładowych:

- Jak kształtuje się i przebiega faktyczne zaangażowanie rządów, organizacji międzynarodowych, a także podmiotów prywatnych z nimi współpracujących, w badanie kwestii UFO/UAP i życia pozaziemskiego? Jakimi celami kierują się te podmioty, co zamierzają i jakie polityczne i społeczne skutki wywołują lub mają na celu wywołać takie działania?
- Jakie mechanizmy polityczne i instytucjonalne wchodzi w grę w kontekście zajmowania się przedmiotowymi zagadnieniami przez państwa i organizacje międzynarodowe?
- Jak przebiega i jakie ma skutki polityczne, społeczne, związane z bezpieczeństwem państwa coś, co można by nazwać *politics of disclosure* – polityką ujawniania, tj. oficjalnym potwierdzeniem przez władze państwowe istnienia cywilizacji pozaziemskich, które miały bądź mają kontakt z Ziemią, a także przyznania, że rząd(y) wiedział(y) o fakcie „odwiedzin”, brał(y) w nich udział i w pewnym zakresie lub całkowicie ukrywał(y) te kontakty, teraz zaś ujawniają prawdę na ten temat, ujawniają tajne dotąd dokumenty itd.³⁸
- Czy wiedza o pozaziemskim pochodzeniu UFO bądź zjawisk UAP może być sama w sobie zagrażająca?
- Jak wiedza o pozaziemskim pochodzeniu UFO bądź zjawisk UAP może być wykorzystana (i przez kogo) do stworzenia zagrożenia (i jakiej natury mogłyby to być zagrożenia)?

³⁶ M.E. Salla, *Exopolitics: Discipline of Choice...*, s. 116-120. Zob także: *Czym jest ufologia?*, Mutual UFO Network (MUFON), [online] <https://mufon.com/what-is-ufology/>, 8 IX 2024; *Metoda naukowa*, Mutual UFO Network (MUFON), [online] <https://mufon.com/the-scientific-method/>, 8 IX 2024. Trzeba przy tym dopowiedzieć, że ludzie akademii, ale również wielu spoza niej, zwykli uważać ufologię za opierającą się na teoriach spiskowych, przyczyniającą się do ich tworzenia i podtrzymywania lub jako coś, co samo jest jedną wielką teorią spiskową. Jest w tym sporo racji, ale jeśli przyjrzeć się uważniej ufologicznej „tradycji”, okaże się, że ufologia ufologii nierówna – jak zresztą wiele form dociekań.

³⁷ Zob. S. Appelle, *Ufology and Academia...*, s. 29.

³⁸ N. Pope, *UFOs: A National Security Issue...*, s. 60.

- Jeśli w jakiś sposób pozyskano (lub pozyska się w przyszłości) wiedzę technologiczną i naukową obcych form życia, to w jakim stopniu powinna ona być podawana do publicznej wiadomości, w jakim stopniu powinna być wiedzą powszechnie dostępną?

Politolog, czy też szerzej: przedstawiciel nauk politycznych (badacz życia politycznego, stosunków międzynarodowych, zagadnień bezpieczeństwa itp.), znajdzie w tych i wielu innych trafnych pytaniach ufologicznych zagadnienia, które z powodzeniem mogą być analizowane pod kątem szeroko rozumianych aspektów społeczno-politycznych. Ważne w tym kontekście jest również to, że nowoczesne badania ufologiczne, zwłaszcza zaś egzopolityczne, to badania, które skupiają się – siłą rzeczy – na tym, co jest robione tu, na Ziemi, ale perspektywy tych badań wykraczają poza naszą planetę, jako że tym, co jest równie ważne jak polityka „ziemską”, jest „polityka kosmiczna / polityka w kosmosie”, prowadzona i przez Ziemian... i przez obce, pozaziemskie cywilizacje. Trzeba przyznać, że jest to bardzo ożywczy sposób rozumowania, zapowiadający niezwykle interesujące – i oby owocne – wyniki dociekań naukowych.

PAŃSTWO, DEMOKRACJA, SUWERENNOŚĆ, STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE, BEZPIECZEŃSTWO W OBLICZU TYTUŁOWYCH KWESTII

Nick Pope zwraca uwagę na zasadnicze kwestie, które powinny być w centrum zainteresowania politologów zajmujących się tytułowymi zagadnieniami³⁹. Są to przede wszystkim: 1) polityzacja kwestii życia pozaziemskiego i UFO/UAP, a na tym gruncie badania mechanizmów, treści i zakresu (skali) procesów polityzacji oraz badania porównawcze dotyczące tego, jak różne podmioty polityki (np. partie polityczne) i różne rządy wpisują się w te procesy oraz jak wygląda to w różnych państwach, ustrojach i systemach władzy; 2) w ślad za poprzednim – treść polityki wobec tytułowych zagadnień; 3) jak kształtuje się dyskurs polityczny i debata publiczna na temat tytułowych zagadnień; 4) responsywność systemów demokratycznych na nowe wyzwania związane z potwierdzeniem hipotezy o istnieniu życia pozaziemskiego w formie inteligentnych cywilizacji oraz możliwościami kontaktu z nimi, głosy płynące ze strony społeczeństwa obywatelskiego⁴⁰, związane z tytułowymi zagadnieniami, czy impulsy zorganizowanych podmiotów polityki do podejmowania działań związanych z tymi zagadnieniami oraz konkretne propozycje tych działań; 5) spekulatywne oraz konkretno-praktyczne rozważanie tego, czy i jak można kształtować relacje polityczne w kosmosie⁴¹;

³⁹ Korespondencja prywatna z autorem artykułu z 16 VI 2024.

⁴⁰ Warto w tym miejscu wspomnieć o interesującym artykule Shuhei Kitamury, prezentującym wyniki badania nad wpływem obserwacji UFO na zachowania wyborcze Amerykanów: Sh. Kitamura, *UFOs: The Political Economy of Unidentified Threats*, „OSF Preprints” 2022.

⁴¹ Gdy wspólnie z Nickiem Popem rozważaliśmy tę ostatnią kwestię, posługiwaliśmy się swojego czasu roboczym terminem *cosmic democracy* – terminem niewątpliwie prowokującym i chwytliwym, zwłaszcza gdyby miał być częścią tytułu książki lub artykułu publicystycznego; ostatecznie uznaliśmy, że

6) badanie przeobrażeń państw i systemów demokratycznych oraz przewidywanie (ale także współkreowanie poprzez naukę, w powiązaniu polityki i nauki) przyszłości demokratycznej polityki i demokratycznych systemów w dobie eksploracji kosmosu, jego „kolonizacji” i nawiązywania kontaktu z obcymi cywilizacjami.

Wszystko to tworzy pole dla niezwykle doniosłych problemów, wyznaczających kierunki możliwych badań. W ocenie autora niniejszego artykułu prawdopodobnie nie wymagają one szczególnego komentarza, jako że są klarownie określone⁴². Wystarczy zwrócić uwagę na skalę możliwych do postawienia i weryfikacji pytań badawczych i hipotez. To, o czym napisał Nick Pope, a co przejawia się w szeregu różnych wypowiedzi publicystycznych i naukowych relatywnie wielu uczestników dyskursu naukowego i pozanaukowego, to w istocie – jeśli nie zupełnie nowy obszar badawczy bądź zręby nowego programu naukowego nauk politycznych – ważne i można powiedzieć radykalne uzupełnienie dotychczasowego schematu uprawiania politologii *sensu stricto* i dyscyplin pokrewnych; otwarcie nowej ścieżki naukowych dociekań, do której potrzeba dostosować nie tylko metody, narzędzia i teorie, ale też sposób myślenia o dyscyplinie/dyscyplinach i sposobach „uprawiania” nauki w ogóle.

Alexander Wendt, powszechnie znany jako współtwórca nurtu konstruktywistycznego w badaniach nad stosunkami międzynarodowymi i jeden z jego najważniejszych liderów⁴³, od wielu lat stara się – bezsprzecznie z wielkimi sukcesami – wykraczać w swych dociekania naukowych poza ramy właściwej mu dyscypliny naukowej, czego przykładem (dowodem) są przełomowe i – jak wiele z dzieł Wendta – doprawdy imponujące, i inspirujące publikacje jak *Quantum Mind and Social Science: Unifying Physical and Social Ontology*⁴⁴ oraz *Quantum International Relations: A Human Science for World Politics*⁴⁵. To jednak nie wszystko. Mniej znanym faktem na temat Wendta jest to, że ten wybitny uczony od wielu lat (a dokładniej od ponad dekadę) zajmuje się problematyką UFO/UAP i życia pozaziemskiego, prowadząc swoje badania, a zwłaszcza ujmując tę problematykę jako element rozważań o polityce, państwie, suwerenności i bezpieczeństwie⁴⁶. Ten kierunek jego naukowej aktywności spotkał się w Stanach Zjednoczonych, ale też poza nimi, z żywym zainteresowaniem⁴⁷.

brzmi on jak wyjęty wprost z dawnej ery ruchu New Age i w związku z tym jest być może za bardzo *alt*, aby – przynajmniej na razie – stosować go w rzeczowej debacie naukowej (choć użyto niedawno terminu/tytułu *Cosmic Political Theory* – artykuł ten jest cytowany w dalszej części artykułu).

⁴² Co bynajmniej nie oznacza, że nie wymagają uszczegółowienia, stosownej obróbki pod kątem konceptualizacyjnym i metodologicznym, oraz rozwinięcia.

⁴³ Zob. przede wszystkim: A. Wendt, *Social Theory of International Politics*, Cambridge 1999.

⁴⁴ Tenże, *Quantum Mind and Social Science: Unifying Physical and Social Ontology*, Cambridge 2015.

⁴⁵ *Quantum International Relations: A Human Science for World Politics*, eds J. Der Derian, A. Wendt, Oxford 2022.

⁴⁶ Opracował on monografię pt. *The Last Humans: UFOs & National Security*, która na dzień publikacji niniejszego artykułu znajduje się w procesie wydawniczym. Autor artykułu prowadził z A. Wendtem korespondencję na temat rzeczonej monografii i wybranych aspektów wspomnianej problematyki między sierpniem 2023 i marcem 2024 roku.

⁴⁷ Zob. A. Wendt, *The Science of UFOs*, TEDx Talks (Columbus), 4 II 2020, YouTube, [online] https://www.youtube.com/watch?v=u_RquOChJuE, 8 IX 2024.

Alexander Wendt i Raymond Duvall podnoszą, że współczesny model suwerenności – a zatem, w sensie konceptualnym i praktycznym, ogólny polityczny wzór (model) organizacji państwa i sprawowania władzy – jest ściśle antropocentryczny, ponieważ został wypracowany tak, że jego głównym punktem odniesienia są wyłącznie ludzie; nie natura, nie wszechświat, a już na pewno nie pozaziemska inteligencja, z którą na spotkanie wciąż nie jesteśmy przygotowani – tylko ludzie⁴⁸. Antropocentryczność państwa, suwerenności i władzy ma bardzo poważne implikacje – nie nadążają one bowiem za wymogami teraźniejszości i na razie nie mogą sprostać konieczności przygotowań do (kosmicznej) przyszłości⁴⁹, jako że oczy władzy są, póki co, ślepe na inne formy istnienia⁵⁰. Jest to, zdaniem Wendta i Duvalla, przykład głębokiej ignorancji politycznej⁵¹, a jako że myślenie (polityczne) jest źródłem działań (politycznych), owa ignorancja skutkuje niedecyzyznością czynników politycznych, których celem powinno być nie tylko decydowanie o tym, co „tu i teraz” i co dotyczy wyłącznie ludzi, ale i o tym, co będzie i na co mamy rzeczywisty wpływ. Podstawowym założeniem, argumentują Wendt i Duvall, jakie należy przyjąć w tym kontekście, jest to, że ludzie powinni: poznać istotę UFO, poznać istotę UAP; nie tylko poszukiwać, ale też przygotowywać się na kontakt z życiem pozaziemskim, nie zamykając się przy tym na okoliczności i możliwości, jakie może stworzyć to poznanie oraz ów kontakt⁵².

Wendt i Duvall zasygnalizowali więc problem strukturalno-funkcjonalny na poziomie państwa i polityki (czy też po prostu dotyczący struktury państwa jako bytu politycznego oraz celów i funkcji polityki w obliczu nowych zjawisk i wyzwań) oraz problem onto-epistemologiczny na poziomie nauki (i zarazem polityki). Skupiając się na tym pierwszym: mamy obecnie do czynienia z czymś, co z kolei Uriel Abulof i Shirley Le Penne nazywają antropopolityką (ang. *anthropolitics*)⁵³, czyli polityką ukierunkowaną po prostu wyłącznie na ludzi. Choć ten fakt nie musi dziwić, to zastanawiać może już to, dlaczego – pomimo aktywnych poszukiwań życia we wszechświecie i konsekwentnego poszukiwania prawdy o naturze UFO i UAP – państwa same lub wspólnie z innymi w ramach relacji i organizacji międzynarodowych nie ukierunkowują się na przygotowanie swych struktur i możliwości oraz swych obywateli na ową prawdę i wiedzę.

⁴⁸ *Sovereignty is the province of humans alone* (A. Wendt, R. Duvall, *Sovereignty and the UFO*, „Political Theory” 2008, vol. 36, no. 4, s. 607). Zob. przy tym: M.P.A. Murphy, *The “UFO Taboo” is What IR Theorists Make of It: “Sovereignty and the UFO” in Citational Perspective*, „Alternatives” 2024, vol. 49, no. 1.

⁴⁹ A. Wendt, R. Duvall, *Sovereignty and the UFO...*, s. 607-608.

⁵⁰ Na to nakłada się tabuizacja problematyki UFO/UAP i życia pozaziemskiego nie tylko w domenie akademii, ale i polityki. Na gruncie nauki jej znaczenie jest umniejszane, jeśli w ogóle rozpoznawane, często w ogóle odmawia się jej tego znaczenia; w uniwersytetach jest uznawana za przedmiot pseudonauki i coś, co niemal zagraża autorytetowi nauki *sensu stricto* (jakkolwiek by ją definiować) (*tamże*, s. 610-611). Na gruncie polityki, zdaniem Wendta i Duvalla, tabu nakładane na tę problematykę jest *wymuszane przez antropocentryczną metafizykę współczesnej suwerenności* – *tamże*, s. 612-614. Zob. też: A. Wendt, *The Science of UFOs...*

⁵¹ A. Wendt, R. Duvall, *Sovereignty and the UFO...*, s. 613-626.

⁵² *Tamże*, s. 626-629.

⁵³ U. Abulof, Sh. Le Penne, *Cosmic Political Theory*, „Political Theory” 2023, vol. 51, no. 1.

Tym, co w takim kontekście mogłoby interesować politologa, są właśnie stan i ewolucja (lub jej brak) polityki, państw i społeczności międzynarodowej w obliczu wiedzy o życiu pozaziemskim oraz istocie UFO/UAP, przekształcenia postaw i opinii społecznych, a nawet całościowa zmiana społeczna i systemowa. Kwestie podniesione przez Wendta i Duvalla dotyczą samego istotowego rdzenia współczesnych państw i polityki i jako takie również tego, co dotychczas organizowało nauki polityczne⁵⁴. Pytanie ogólne, które można by więc postawić w tym kontekście, brzmi: w jakim sensie życie pozaziemskie, wszystko, co jest „tam” (w kosmosie) i co pojawia się „tutaj” (na Ziemi, bądź jako UAP, bądź jako UFO), mogłoby być punktem odniesienia dla władzy politycznej w państwie oraz przedmiotem wspólnych decyzji i działań politycznych na poziomie społeczności międzynarodowej oraz jak te struktury zmieniają się lub mogłyby się zmieniać w przypadku wzięcia tego punktu odniesienia na poważnie pod uwagę?

Oczywiście można by mówić o wielu nowych możliwościach badawczych, wynikających z otwierających się pól przedmiotowych, warto jednak zaznaczyć, że „tradycyjne” kierunki dociekań czy to politologicznych, czy z zakresu stosunków międzynarodowych, czy nauk o bezpieczeństwie (i badań empirycznych, i teoretycznych), mogą – ogólnie rzecz biorąc – bezproblemowo wpisać się w nowe nurty i formuły badań. Wiele już napisano o tym na poprzednich kartach artykułu, ale warto podać jeszcze choćby po jednym dalszym przykładzie dla każdego z trzech wymienionych wyżej obszarów. Nauki o polityce: np. „kosmiczna teoria polityki”, by użyć tytułu artykułu cytowanych już Abulofa i Le Penne, mogłaby podejmować wątki istotowych cech zjawisk politycznych, mających miejsce w przestrzeni kosmicznej, oraz mechanizmów różnorodnych działań i decyzji politycznych, składających się na „kosmiczną politykę”⁵⁵. Stosunki międzynarodowe: analizowanie tego, jak kształtuje się (mechanizmy, treść, charakter) wpływ międzynarodowy i/lub międzycywilizacyjny – w rozumieniu cywilizacji ziemskiej i cywilizacji pozaziemskich – a także jak ewoluują zobowiązania polityczne oraz prawo międzynarodowe publiczne⁵⁶. Nauki o bezpieczeństwie: badanie mechanizmów sekurytyzacji tytułowych zagadnień i wpisywania ich w agendę polityki bezpieczeństwa na poziomie państw i organizacji międzynarodowych; a trzeba zauważyć, że kwestie UFO (potem również UAP) i życia pozaziemskiego były „od zawsze”, tj. od drugiej połowy lat 40. XX wieku, traktowane przez rząd Stanów Zjednoczonych właśnie jako *national security issue*, ich analiza z pozycji nauk o bezpieczeństwie jawi się zatem jako oczywista⁵⁷.

⁵⁴ Pojawia się więc kolejny kierunek możliwych badań – zarówno dotyczące tego badania metanaukowe, jak i dyscypliny naukowe zmieniają się w obliczu omawianych zagadnień. Zob. inspirujący wywód teoretyczny w: *tamże*.

⁵⁵ *Tamże*.

⁵⁶ M.E. Salla, *Astropolitics and the “Exopolitics”*..., s. 8.

⁵⁷ Zob. G. Eghigian, *The Connection Between UFO Sightings and National Security*, Time, 27 VIII 2024, [online] <https://time.com/6996951/ufo-sighting-history-national-security/>, 8 IX 2024. Zob. także: J.E. Reiss, *A Comparative Survey of Security Approaches Toward Unexplained Aerial Phenomena Across the Indo-Pacific*, „DKI APCSS Security Nexus Journal” 2023, vol. 24; M.E. Salla, *Astropolitics and the “Exopolitics”*..., s. 3-4.

Narzucającym się i wyrażonym *explicite* wnioskiem, płynącym z monografii NASA pt. *Archeology, Anthropology and Interstellar Communication*⁵⁸, jest z pewnością stwierdzenie, że poszukiwanie inteligentnego życia we wszechświecie musi się wiązać również z aktywnymi przygotowaniami do kontaktu z takimi formami istnienia, z obcymi cywilizacjami (jeśli w ogóle on nastąpi; niezależnie, kto będzie jego inicjatorem) – i należy czerpać z już dostępnej wiedzy, dorobku wielu dyscyplin naukowych oraz badań inter- i transdyscyplinarnych, aby przygotować obywateli Ziemi na – jak się zakłada – gruntowną zmianę kulturową⁵⁹, jaką nowe formy kontaktu i komunikacji z pewnością wymuszą⁶⁰ (oczywiście powraca tu opinia Wendta i Duvalla, że zmiany strukturalne państw i społeczności międzynarodowej – polityczne, społeczne i gospodarcze – będą musiały nastąpić).

W obliczu, bądź co bądź, tak wysoko postawionej poprzeczki w zakresie definiowania i – co jeszcze ważniejsze – realizacji celów nauki, kwestia rewizji i dostosowania do nich podstawowych kategorii politologicznych (między innymi), sposobów rozumowania naukowego, schematów interpretacyjnych itd. jawi się jako swoista konieczność. Trzeba jednak uczciwie powiedzieć, że pomimo pewnych, relatywnie wciąż nielicznych i jednostkowych, starań gruntowne przemyślenie tego, co dotychczas organizowało nauki polityczne w ich XX- i XXI-wiecznym wydaniu – w obliczu przedmiotowej problematyki – jeszcze nie nastąpiło. Wydaje się jednak, że przywoływani dotychczas autorzy wskazali wyraźnie pola przedmiotowe dla nowych formuł badawczych, kierunki analiz, zasoby tematyczne. Również wobec tego, co przekazali uczeni w cytowanej monografii NASA, nie ulega wątpliwości, że wysoce pożądane jest rozwijanie astropolityki/egzopolityki jako domeny badawczej, a także uzupełniania jej o takie postulowane w literaturze nurty badawcze, jak astrosocjologia, astroekonomia, astrolingwistyka czy astropsychologia.

⁵⁸ *Archeology, Anthropology and Interstellar Communication*, ed. D.A. Vakoch, Washington, DC 2014.

⁵⁹ W 1961 roku ukazał się Raport Instytutu Badawczego Brookings (badania zlecone przez Kongres Stanów Zjednoczonych, nadzorowane przez NASA). W raporcie – rzecz jasna – zwrócono uwagę na nieprzewidywalność skutków społecznych ujawnienia informacji o pozaziemskim pochodzeniu artefaktów znajdujących na Ziemi i ewentualnie w przyszłości na innych planetach, dlatego ta sprawa powinna pozostać tajna jako kwestia najwyższej wagi – bezpieczeństwa narodowego. Podniesiono również m.in., że wiedza o życiu pozaziemskim, tym, jak wygląda lub może wyglądać i jak funkcjonuje lub może funkcjonować, a także ewentualny kontakt z obcą cywilizacją, mogłaby doprowadzić – uwaga – do ogromnego szoku kulturowego, a także, co jeszcze gorsze, do rozkładu społeczeństwa, do dezintegracji ziemskiej kultury (kultur), systemów moralnych itd. Był to oczywiście jeden z wielu podobnych raportów, który służył – prawdopodobnie – wygaszaniu niepotrzebnych, w optyce rządowo-militarnej, dyskusji publicznej.

⁶⁰ Bez wątpienia wiedza o naturze UFO i UAP oraz na temat inteligentnego życia we wszechświecie *fundamentalnie wpłynie na to, jak ludzkość rozumie samą siebie – i musimy być gotowi na konsekwencje* [tego faktu] (M. Dominik, J.C. Zarnecki, *The Detection of Extra-Terrestrial Life and the Consequences for Science and Society*, „Philosophical Transactions of The Royal Society” 2011, no. 369, s. 499). Są to jednak rzeczy, na które w pewnym stopniu można się przygotować, i to nie tylko po to, by uniknąć tego, o czym mowa była w katastroficznej wizji Raportu Brookings. Wielka tu rola nauki, w tym również nauk politycznych (S.J. Dick, *The Societal Impact of Extraterrestrial Life: The Relevance of History and the Social Sciences*, [w:] *Astrobiology, History, and Society: Life Beyond Earth and the Impact of Discovery*, ed. D.A. Vakoch, Heidelberg 2013).

KONKLUZJE. W KIERUNKU POLITYCZNYCH BADAŃ NAD ZAGADNIENIAMI UFO/UAP I ŻYCIA POZAZIEMSKIEGO

Od mniej więcej dekady zmienia się naukowy klimat wokół kwestii UFO, UAP i życia pozaziemskiego – zarówno z powodu odkryć naukowych z dziedziny astrofizyki, jak i przede wszystkim w związku z zasadniczą zmianą polityki i dyskursu w Stanach Zjednoczonych, dotyczących przedmiotowych zagadnień. Tytułowe kwestie przestają (czy po prostu przestały) być *fringe* i zaczęły wchodzić do naukowego mainstreamu. Powstało więc nowe, fascynujące pole badawcze, wciąż czekające na wzmoczoną aktywność politologów i badaczy z pokrewnych dyscyplin. Wydaje się, że tytułowe zagadnienia to kwestie naprawdę przełomowe w kontekście rozwoju szeroko rozumianych nauk politycznych.

Kwestie UFO/UAP i życia pozaziemskiego to problematy, które zmuszają do poważnego przemyślenia dotychczasowych ścieżek badawczych, a wręcz całościowych programów naukowych – są *paradigm-breaking*. W tym kontekście autor niniejszego artykułu pragnie wyrazić pogląd, że nauki polityczne nie mogą być „konserwatywne” wobec kwestii UFO/UAP i życia pozaziemskiego i poprzez jakąkolwiek formę zachowawczości w praktyce ślepe na te problematy. Chodzi bowiem o responsywność nauk politycznych i ich zdolność adaptacji względem nowych zjawisk i tematów naukowych, a także zdolność formułowania praktycznych wniosków, które mogłyby wspierać nie tylko dyskurs publiczny, ale i decyzje polityczne. W sytuacji, gdy brakuje wyników systematycznych badań politycznych nad tytułowymi zagadnieniami, a więc zarazem gdy wiele jest do odkrycia, opisania, wyjaśnienia, przyjęcie stanowiska, że przedmiotowe kwestie są niejako *ex definitione* „kontrowersyjne”, nie jest jakimkolwiek pierwszym lepszym założeniem pierwotnym – to po prostu wyraz trudnego do pojęcia uprzedzenia, godzącego w dążenie do uprawdopodobnionej i zobiektywizowanej wiedzy naukowej oraz zupełnie niepotrzebne blokowanie badań, nowych naukowych trendów, kierunków dociekań. Im bardziej przedstawiciele nauk politycznych będą traktowali tytułowe zagadnienia jako z gruntu kontrowersyjne, tym bardziej będą zbliżali się do uznania ich za tabu; tabu jest jednak sferą religii i zarządzania poprzez strach – a nie nauki⁶¹.

Dotychczas nauki o polityce, nauka o stosunkach międzynarodowych czy nauki o bezpieczeństwie nie traktowały kwestii UFO/UAP i życia pozaziemskiego jako tematów godnych podjęcia. Odrzucano potrzebę refleksji nad społeczno-politycznymi implikacjami tych zagadnień, nie identyfikowano ich jako tematów, które mogłyby wejść w obszar zainteresowania politologów, a tytułowe kwestie najczęściej traktowano jako marginalne czy wręcz „oszołomskie”. A przecież wszystko, co dotyczy spraw związanych z tytułowymi zagadnieniami, jest polityczne. Słusznie twierdzi Nick Pope, że obecnie trudno stwierdzić jednoznacznie, *gdzie w obrębie akademii najlepiej mieszczą się badania nad UFO, niemniej sam temat jest zdecydowanie czymś, co zasługuje na większą uwagę środowiska akademickiego i badania, niż było to dotychczas*⁶². Tematyka UFO/UAP

⁶¹ A. Wendt, *The Science of UFOs...*

⁶² N. Pope, *UFOs: A National Security Issue...*, s. 63.

i życia pozaziemskiego jest dla nauk politycznych czymś nowym. Ale właśnie dlatego zdecydowanie warto – w obliczu nowego, intrygującego pola badawczego – przetestować dotychczasową aparaturę pojęciową, teorie, metody badawcze i schematy interpretacyjne oraz w sposób otwarty i śmiały stawiać pytania i hipotezy, na które będziemy szukać odpowiedzi i które będziemy weryfikować⁶³. Dyscypliny naukowe zajmujące się rzeczywistością społeczno-polityczną również mają wiele do powiedzenia w zakresie tytułowych kwestii. Potrzeba tylko (aż?) przekonania, że granice nauk politycznych nie są ustalone raz na zawsze i powinny dostosowywać się do zmieniającej się rzeczywistości⁶⁴. A poza tym, jak przekonywał Hoimar von Ditfurth, trzeba rozbudzać i podtrzymywać *fascynację duchowej przygody, intelektualną rozkosz unikania w nowe*⁶⁵, będące źródłem innowacji, wiedzy naukowej... i samowiedzy.

KOMENTARZ: PRZYSZŁOŚĆ „DZIECI WSZECHŚWIATA” A PERSPEKTYWY BADAWCZE NAUK POLITYCZNYCH

Śmiało można powiedzieć, że polityczne badania, względnie szerzej: w ogóle badania z zakresu nauk społecznych, nad przedstawioną w tytule problematyką dość niespodziewanie (?) korespondują z szerszą refleksją na temat kosmosu oraz miejsca w nim człowieka, a także na temat życia we wszechświecie i implikacji tegoż faktu dla mieszkańców planety Ziemia, i niejako się w tę refleksję wpisują. Namysł ów ma bardzo długą i owocną intelektualnie tradycję; obecnie wszedł już w nową fazę, gdzie odkrycia naukowe oraz różnorakie formuły badań dostarczają świeżego spojrzenia, nowych hipotez i argumentów.

Nauka o wszechświecie dostarcza wiedzy, która całkowicie przeczy wciąż dość powszechnemu (o paradoksie!) przekonaniu o „wyjątkowości” ziemskiego życia. Wspomniany wyżej Hoimar von Ditfurth – profesor psychiatrii i neurologii, popularyzator wiedzy i nauki, autor wpływowych, inspirujących prac: *Dzieci wszechświata* i *Na początku był wodór* – pisał z całą stanowczością, że owo przekonanie jest urojeniem i nie da się go pogodzić z dostępną wiedzą (a pisał to w 1970 roku) i rozumem⁶⁶. Pisał Ditfurth: *Kto wolny od wszelkich uprzedzeń, kto przemyśli sobie wszystkie przesłanki do końca, może dojść tylko do jednego wniosku: tam na górze, nad naszymi głowami, roi się od życia, świadomości i osiągnąć ducha*⁶⁷; *W niezliczonych miejscach tam na górze, ponad naszymi głowami, istnieje świadomość. W niezliczonych miejscach naszej Drogi Mlecznej i miliardów innych galaktyk poza jej granicami – deliberuje się nad zagadkami i tajemnicami wspólnego nam wszystkim Wszechświata*⁶⁸. Wiemy dziś dobrze, że te twierdze-

⁶³ Zob. A. Loeb, *Extraterrestrial: The First Sign of Intelligent Life Beyond Earth*, London 2022, s. 190-193.

⁶⁴ H. von Ditfurth, *Dzieci wszechświata*, Warszawa 1981, przeł. A.D. Tauszyńska, s. 37.

⁶⁵ Nie bez racji stwierdza Garrett M. Graff: *Jak się ostatecznie okazuje, historia o poszukiwaniu „ich” jest w gruncie rzeczy historią o nas samych* (G.M. Graff, *UFO...*, s. xxii).

⁶⁶ H. von Ditfurth, *Dzieci wszechświata...*, s. 369-370.

⁶⁷ Tenże, *Na początku był wodór*, Warszawa 1978, przeł. A.D. Tauszyńska, s. 433.

⁶⁸ Tenże, *Dzieci wszechświata...*, s. 370.

nia są w pełni uzasadnione – i to dlatego Avi Loeb przekonuje na kartach swej książki: *You Are not Alone*⁶⁹; to, czego dotyczą, ma dla nas (albo: również dla nas) daleko idące implikacje, wykraczające – jak można sobie wyobrazić – znacznie poza zaspokajanie potrzeb poznawczych poprzez naukę.

Trzeba w tym miejscu pewną rzecz wyraźnie zaznaczyć. Od dziesięcioleci poszukujemy śladów życia we wszechświecie – dowodem tego są liczne programy badawcze, przede wszystkim NASA, ale też innych agencji oraz ośrodków uniwersyteckich. To jednak nie wszystko. Jak można zaobserwować, nie dążymy li tylko do zaspokojenia naszej ciekawości i realizacji celów poznawczych (naukowych) – nasze dążenia wykraczają daleko poza to, albowiem, jakkolwiek abstrakcyjne mogłoby się to wydawać, poszukujemy również „kontaktu”. Avi Loeb powiada optymistycznie: *Gratulacje! Jesteście generacją ludzi, którzy żyją u zarania międzygwiazdnej przyszłości*⁷⁰. I ta przyszłość dotyczy, jak przekonuje autor, nie tylko kosmicznych podróży, eksploracji kosmosu, może zamieszkiwania przez ludzi innych planet (egzoplanet? planet terraformowanych?), ale również poznawania życia pozaziemskiego i rozwijania nowych, siłą rzeczy nieznanych dotąd form kontaktu z życiem pozaziemskim. Są to rzeczy, które mogą istotnie zmienić naszą perspektywę, poczynwszy od postrzegania wielu rzeczy – przede wszystkim naszego miejsca we wszechświecie, ale też naszych zobowiązań tu, na Ziemi.

Carl Sagan był tej samej opinii: *Jeśli podtrzymamy podróże do gwiazd i planet, będzie to kolejny cios dla naszego szowinizmu. Zyskamy kosmiczną perspektywę. Przyznamy, że badania przestrzeni można prowadzić jedynie w imieniu wszystkich ludzi planety Ziemia. Zużyjemy energię na przedsięwzięcia poświęcone nie śmierci, lecz życiu: na pogłębienie zrozumienia Ziemi i jej mieszkańców oraz na poszukiwanie życia poza naszą planetą*⁷¹.

Wielkim entuzjastą i promotorem takiego stanowiska był przed Saganem cytowany wcześniej Hoimar von Ditfurth. Był on przekonany, że nasza świadomość i kultura „planetarna” (tj. ziemską) z czasem, pod wpływem nowych odkryć naukowych, eksploracji kosmosu, ale i celowych i świadomych przekształceń struktur społeczno-politycznych, będzie ewoluować w kierunku *kultury międzyplanetarnej, a na dalszą metę – galaktycznej, obejmującej coraz rozleglejsze obszary całej Drogi Mlecznej*⁷². Wszakże, jak słusznie twierdził Ditfurth, wszyscy jesteśmy dziećmi wszechświata, powstałymi z gwiazdnego pyłu. Te stwierdzenia mają doprawdy wielkie znaczenie. Zmuszają nas do stawiania fundamentalnych pytań, np.: co fakt bycia „dziećmi wszechświata”, i to jednymi z wielu, znaczy dla nas, tj. dla rozumienia naszego miejsca i roli?; jakie obowiązki moralne i polityczne ten fakt na nas nakłada?; jak mogłaby/miałyby przebiegać zmiana świadomościowa odpowiadająca temuż faktowi oraz w ślad za nią – jak mogłaby/miałyby wyglądać gruntowna przebudowa struktur politycznych, społecznych,

⁶⁹ A. Loeb, *Interstellar...*, s. 218.

⁷⁰ *Tamże*, s. 1.

⁷¹ C. Sagan, *Kosmos*, Poznań 2016, s. 419. Avi Loeb: *Byłoby aroganckim myśleć, że jesteśmy sami* (cyt. za: G.M. Graff, *UFO...*, s. 426).

⁷² H. von Ditfurth, *Na początku...*, s. 419.

ekonomicznych i innych, aby ludzkość rozwijała się faktycznie w kierunku kultury „międzyplanetarnej” i dalej „galaktycznej”⁷³?; jak mogłaby/powinna wyglądać polityka kosmiczna / polityka w kosmosie (i ta międzyplanetarna, i ta galaktyczna)?; i skoro mówimy o polityce w kosmosie – to z kim i jak moglibyśmy/mielibyśmy ją prowadzić? jak mielibyśmy organizować nasz kontakt z innymi „dziećmi wszechświata”?

To wszystko powoduje, że przed nami – badaczami społecznymi, badaczami działań człowieka, funkcjonowania jego zbiorowości, państw, społeczności międzynarodowej, polityki – otwierają się niezwykle interesujące perspektywy dociekań. Prawdę mówiąc, jest wręcz zdumiewające i niepokojące, że dotychczas dla nas, politologów, ekspertów od stosunków międzynarodowych i bezpieczeństwa, w Polsce, ale nie tylko, te ścieżki wciąż pozostają – używając przyrodniczo-turystycznej metafory – niewychodzone i zarośnięte.

BIBLIOGRAFIA

Publikacje naukowe

- Abulof U., Le Penne Sh., *Cosmic Political Theory*, „Political Theory” 2023, vol. 51, no. 1, <https://doi.org/10.1177/00905917221127644>.
- Appelle S., *Ufology and Academia: The UFO Phenomenon as a Scholarly Discipline*, [w:] *UFOs and Abductions*, ed. D.M. Jacobs, Lawrence 2000.
- Archeology, Anthropology and Interstellar Communication*, ed. D.A. Vakoch, Washington, DC 2014.
- Bullard Th.E., *The Myth and Mystery of UFOs*, Lawrence 2010.
- Cirkovic M.M., *Kardashev's Classification at 50+: A Fine Vehicle with Room for Improvement*, „Serbian Astronomical Journal” 2015, vol. 191, <https://doi.org/10.2298/SAJ1591001C>.
- Clark J., *The Extraterrestrial Hypothesis in the Early UFO Age*, [w:] *UFOs and Abductions: Challenging the Borders of Knowledge*, ed. D.M. Jacobs, Lawrence 2000.
- Dick S.J., *The Societal Impact of Extraterrestrial Life: The Relevance of History and the Social Sciences*, [w:] *Astrobiology, History, and Society: Life Beyond Earth and the Impact of Discovery*, ed. D.A. Vakoch, Heidelberg 2013.
- Ditfurth H. von, *Dzieci wszechświata*, przeł. A.D. Tauszyńska, Warszawa 1981.
- Ditfurth H. von, *Na początku był wodór*, przeł. A.D. Tauszyńska, Warszawa 1978.
- Dominik M., Zarnecki J.C., *The Detection of Extra-Terrestrial Life and the Consequences for Science and Society*, „Philosophical Transactions of The Royal Society” 2011, no. 369, <https://doi.org/10.1098/rsta.2010.0236>.
- Drake F., Sobel D., *Is Anyone Out There? The Scientific Search for Extraterrestrial Intelligence*, McHenry 1994.
- Eberhart G.M., *UFO Literature for the Serious Ufologist*, „RQ” 1980, vol. 20 no. 2.
- Eghigian G., *Making UFOs Make Sense: Ufology, Science, and the History of Their Mutual Mistrust*, „Public Understanding of Science” 2015, vol. 26, no. 5, <https://doi.org/10.1177/0963662515617706>.

⁷³ Są to zresztą fundamentalne pytania związane z ewolucją ludzkości, zgodnie z postępowaniem mierzonym skalą Kardashiewa, o której była mowa wcześniej.

- Henrikson A.K., *Space Politics in Historical and Futuristic Perspective*, „The Fletcher Forum” 1981, vol. 5, no. 1.
- Hynek J.A., *The UFO Experience: Evidence Behind Close Encounters, Project Blue Book, and the Search for Answers*, Cincinnati 2023.
- Hynek J.A., *UFO’s Merit Scientific Study*, „Science” 1966, vol. 54, no. 3747, <https://doi.org/10.1126/science.154.3747.329>.
- Jiang J.H., Feng F., Rosen P.E., Fahy K.A., Das P., Obacz P., Zhang A., Zhu Z.H., *Avoiding the Great Filter: Predicting the Timeline for Humanity to Reach Kardashev Type I Civilization*, „Galaxies” 2022, vol. 10, no. 3, <https://doi.org/10.3390/galaxies10030068>.
- Keats J., *Language from the Edge of Science and Technology*, Oxford 2010.
- Kitamura Sh., *UFOs: The Political Economy of Unidentified Threats*, „OSF Preprints” 2022, <https://doi.org/10.31219/osf.io/tme8f>.
- Loeb A., *Extraterrestrial: The First Sign of Intelligent Life Beyond Earth*, London 2022.
- Loeb A., *Interstellar: The Search for Extraterrestrial Life and Our Future in the Stars*, New York–Boston 2023.
- Murphy M.P.A., *The “UFO Taboo” is What IR Theorists Make of It: “Sovereignty and the UFO” in Citational Perspective*, „Alternatives” 2024, vol. 49, no. 1, <https://doi.org/10.1177/03043754231219831>.
- Pope N., *UFOs: A National Security Issue*, [w:] *Problemy i wyzwania współczesnego świata. Bezpieczeństwo, ludzkość, stosunki międzynarodowe w perspektywie wielodyscyplinarnej*, red. P. Obacz, Kraków 2023.
- Quantum International Relations: A Human Science for World Politics*, eds J. Der Derian, A. Wendt, Oxford 2022.
- Reiss J.E., *A Comparative Survey of Security Approaches Toward Unexplained Aerial Phenomena Across the Indo-Pacific*, „DKI APCSS Security Nexus Journal” 2023, vol. 24.
- Sagan C., *Kosmos*, wprowadzenie A. Druyan, przekł. M. Duch, B. Rudak, Poznań 2016.
- Salisbury F.B., *The Scientist and the UFO*, „BioScience” 1967, vol. 17, no. 1.
- Salla M.E., *Astropolitics and the “Exopolitics” of Unacknowledged Activities in Outer Space*, „Astropolitics. The International Journal of Space Politics and Policy” 2013, vol. 12, no. 1, <https://doi.org/10.1080/14777622.2014.890492>.
- Salla M.E., *Exopolitics: Discipline of Choice for Public Policy Issues*, „World Affairs: The Journal of International Issues” 2008, vol. 12, no. 2.
- Salla M.E., *Exopolitics: Political Implications of the Extraterrestrial Presence*, Tempe 2004.
- Salla M.E., *The History of Exopolitics: Evolving Political Approaches to UFOs & the Extraterrestrial Hypothesis*, „Exopolitical Journal” 2005, vol. 1, no. 1.
- Shuch H.P., *Searching for Extraterrestrial Intelligence: SETI Past, Present, and Future*, New York 2013.
- Soni A., Maji K., Prasad A., *Civilizations Through the Eye of Kardashev: An Extended Scaling*, Conference Paper, 73rd International Astronautical Congress (IAC), Paris, France, 18-22 September 2022, International Astronautical Federation (IAF), <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.21197293>.
- Webre A.L., *Directions Towards an Exopolitics Initiative*, „World Affairs: The Journal of International Issues” 2005, vol. 9, no. 1.

- Webre A.L., *Exopolitics: Politics, Government, and Law in the Universe*, Vancouver 2005.
- Webre A.L., *A New Science for a Positive Human Future*, „World Affairs: The Journal of International Issues” 2008, vol. 12, no. 2.
- Wendt A., *Quantum Mind and Social Science: Unifying Physical and Social Ontology*, Cambridge 2015.
- Wendt A., *Social Theory of International Politics*, Cambridge 1999.
- Wendt A., Duvall R., *Sovereignty and the UFO*, „Political Theory” 2008, vol. 36, no. 4.
- Yingling M.E., Yingling Ch.W., Bell B.A., *Faculty Perceptions of Unidentified Aerial Phenomena*, „Humanities & Social Sciences Communications” 2023, vol. 10, no. 246, <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01746-3>.
- Zhang A., Yang J., Luo Y., Fan S., *Forecasting the Progression of Human Civilization on the Kardashev Scale Through 2060 With a Machine Learning Approach*, „Scientific Reports” 2023, 13, <https://doi.org/10.1038/s41598-023-38351-y>.

Publikacje pozanaukowe

- Clarke J., *The UFO Book: Encyclopedia of the Extraterrestrial*, Canton 1997.
- Clarke M.T., *Navigating UFO/UAP: A Comprehensive Guide to the UFO/UAP Subject and Key Information Sources*, Vancouver 2023.
- Eberhart G., *UFOs and the Extraterrestrial Contact Movement: A Bibliography*, vol. 1-2, Lanham 1986.
- Graff G.M., *UFO: The Inside Story of the Us Government's Search for Alien Life Here – And Out There*, New York–London–Toronto–Sydney–New Delhi 2023.
- Powell R., *UFOs: A Scientist Explains What We Know (And Don't Know)*, Lanham 2024.

Inne materiały; źródła internetowe

- All-domain Anomaly Resolution Office (AARO), [online] <https://www.aaro.mil>.
- Astrobiology at NASA. Life in the Universe, [online] <https://astrobiology.nasa.gov/about/>.
- Catoe L.E., *UFOs and Related Subjects: An Annotated Bibliography*, Air Force Office of Scientific Research, Office of Aerospace Research USAF, Arlington 1969.
- Center for UFO Studies, [online] <https://cufos.org/#>.
- Chow D., *NASA Panel Studying UFO Sightings Says Stigma and Poor Data Pose Challenges*, NBC News, 31 V 2023, [online] <https://www.nbcnews.com/science/ufos-and-aerial-phenomena/nasa-ufo-unidentified-aerial-phenomena-panel-hearing-rcna87034>.
- Condon E.U., *Scientific Study of Unidentified Flying Objects*, raport sporządzony dla US Air Force, Boulder 1969.
- David L., *Scientists Try to Get Serious about Studying UFOs: Good Luck with That*, Scientific American, 6 II 2023, [online] <https://www.scientificamerican.com/article/scientists-try-to-get-serious-about-studying-ufos-good-luck-with-that/>.
- Eghigian G., *The Connection Between UFO Sightings and National Security*, Time, 27 VIII 2024, [online] <https://time.com/6996951/ufo-sighting-history-national-security/>.
- Eghigian G., *UFOs and the Boundaries of Science*, Boston Review, 4 VIII 2021, [online] <https://www.bostonreview.net/articles/ufos-and-the-boundaries-of-science/>.

- The Galileo Project, Harvard University, [online] <https://projects.iq.harvard.edu/galileo/home>.
- Han G., „*Aliens*” and UFOs, [b.m.w.] 2020.
- Han G., *Aliens and Unidentified Aerial Phenomena*, [b.m.w.] 2020.
- Harwood A., *NASA Group Studying UFOs Stresses Need for Better Data in First Public Meeting*, CBS News, 31 V 2023, [online] <https://www.cbsnews.com/news/nasa-ufo-team-uap-meeting-watch-live-stream-today-2023-05-31/>.
- Heyward G., *NASA Announces the Team Members for Its UFO Study*, NPR, 22 X 2022, [online] <https://www.npr.org/2022/10/22/1130755578/nasa-ufo-study-team-members>.
- Jiang J.H., *On Extraterrestrial Life and Human's Future in the Universe*, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, YouTube, [online] <https://www.youtube.com/watch?v=hXBVphyli0>.
- Loeb A., *The New Frontier of Interstellar Objects*, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, YouTube, [online] <https://www.youtube.com/watch?v=G4i23qcvFJE>.
- Mutual UFO Network (MUFON), [online] <https://mufon.com>.
- Perkins S., *Scientists Are Getting Serious About UFOs: Here's Why*, ScienceNews, 8 IX 2024, [online] <https://www.sciencenews.org/article/scientists-serious-ufo-uap-security>.
- Pope N., *UFOs and Government*, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, YouTube, [online] https://www.youtube.com/watch?v=9-_xRgUtU3s&list=PL_2UR9FcugLei095cPUSSS7zX2WbabVWe&index=10.
- Reich A., *UFOs Becoming Increasingly Attractive to US Academics – Study*, The Jerusalem Post, 28 V 2023, [online] <https://www.jpost.com/science/article-744416>.
- SETI Institute, [online] <https://www.seti.org>.
- Tracy A., *“I Hope the Mindset Has Changed”: John Podesta Is Thrilled That Congress Finally Cares About UFOs*, Vanity Fair, 21 VI 2021, [online] <https://www.vanityfair.com/news/2021/06/john-podesta-leslie-kean-ufo-report-congress>, 1 III 2026.
- „UFO” videos captured by US Navy Jets Declassified, LiveScience, YouTube, [online] <https://www.youtube.com/watch?v=cdJLaqNEFMM>.
- Wendt A., *The Science of UFOs*, TEDx Talks (Columbus), 4 II 2020, YouTube, [online] https://www.youtube.com/watch?v=u_RquOChJuE.

Piotr OBACZ – politolog, teoretyk polityki, adiunkt w Zakładzie Historii Polskiej Myśli Politycznej w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego; członek IPSA i PTNP; autor nagradzanych monografii naukowych, laureat Stypendium Ministra dla Wybitnych Młodych Naukowców.